

Ex quibus liquet, quondam tenetæ judicium nostro interdico fuisse perfimile, ut probat Paz de tenut. cap. 2. à num. 25. hodie non utique, cum de possessione lis vertatur in causis tenetæ, de qua iterum agere non licet, de quibus præter Paz speciali tractatu. Molin. de primog. lib. 3. cap. 19. Anton. Gom. in l. 45. Tauri. Molin. de just. & jur. tract. 2. disp. 637. Matienz. & Azeved. in d. l. 9. & 10. Recop.

22 Queritur utrum hodie, cum judicium tenetæ sit possessorium, in quo de possessione principaliter agitur, locus sit interdico de interim prapatorio, ut declaretur quis in possessione esse debeat, dum super proprietate pronunciat, cum eo tempore litigantes possint ad arma profilire super bonorum occupatione? Negat Molin. d. cap. 13. num. 71. quem sequitur alter Molin. disp. 638. num. 10. asserens, per supremum Consilium adhibendam esse providentiam, ne litigantes in scandalum labantur, vel data actuali possessione ei, qui meliori jure niti videatur, vel sequestro, aut administratione bonorum decreta: de quo Paz sup. cap. 2. num. 24. qui contra tenentes refert, & cap. 9. à num. 3.

Verf. Sic sanè quicquid Massuerus.

23 Interdico de interim, etiam detentator juvatur. Menoch. de retin. remed. ult. num. 18. Virgin. de Boccac. tract. de interd. uti possid. cap. 2. num. 85. Paz sup. cap. 9. num. 4. Valasc. consult. 79. num. 11. Sic & naturaliter possidentem manutendum docet Menoch. cum aliis num. 16.

Ad Num. 6.

24 Controvertitur an manuteneri debeat ex hoc interdico possessor, qui adversus se habet juris præsumptionem? De quo Menoch. supra à num. 21. Guttier. practic. lib. 3. quæst. 19. à num. 11. Azeved. cum pluribus in l. 2. num. 2. tit. 1. lib. 4. Recop. Avil. in cap. 1. Prator. gloss. 1. num. 18. Palac. Rub. in cap. Per vestras. num. 46. de donat. int. Tusch. lit. M. concl. 79. Argel. de acquir. possess. quæst. 3. art. 4. ex num. 25. Marefcot. fusè variat. lib. 1. cap. 11. Salgad. de revent. Bullar. part. 2. cap. 16. num. 17. Mart. de jurisdict. part. 2. c. 5. Pro cuius resolutione nonnullos casus D. Covar. distinguit.

Verf. Primum, ubi de juribus?

25 Quoties privatus castra, jurisdictionem, vestigalia, vel similia, quæ ad Principem jure communi spectant, occupat, aut exercet, cogi poterit ut de titulo possessionis doceat in promptu, alioqui juribus regis privari debet. Greg. Lop. in l. 9. gloss. 9. tit. 4. p. 5. Marefc. sup. num. 37. Menoch. num. 24. Mart. num. 15. Guttier. à num. 15. Azeved. num. 2. & alii plures, quos recensui supra, cap. 1. num. 146.

Verf. Secundo oportet.

26 Ad justificandam possessionem in casu præcedenti sufficit titulus præsumptus, vel apparens, nisi ex ipso nullitas constiterit. Guttier. num. 8. Marefcot. num. 24. & 59. Mart. num. 32.

Verf. Tertio, quoties contra.

Præsumptio juris non vehemens adversus 27 possidentem non impedit manutentionis beneficium. Guttier. num. 14. Menoch. ubi proximè. Marefcot. num. 19. & 45.

Verf. Quarto, non sic respondendum.

Si vehemens juris præsumptio, & quæ 28 publica nititur autoritate, urgeat adversus possidentem, hic manutendus non erit. Menoch. num. 24. Marefcot. num. 39. Virgin. de Boccacis de interd. uti possid. cap. 20. num. 6.

Verf. Duodecimo, merito in hac.

Si uterque litigans se possedisse litis motæ 29 tempore probet, qui de antiquiori docuerit possessione, quoad hoc interdico potior habebitur; nam regulariter prior prævalet possessio, ac posterior clandestina & turbativa creditur, donec de titulo constet. Menoch. de recup. rem. 15. num. 69. & de retinend. rem. 3. num. 725. Barbofa ex pluribus collect. cap. Licet causam, num. 12. de probation. Gam. decis. 54. Mascard. de probation. conclus. 1195. per tot.

Aliqua non prætermittenda præmissis sub- 30 jungere placet. Primum, quamdiu hujus interdici effectus, ac manutentionis perseveret? Et sententiam latam super principali possessorio, cessare etiam si ab illa provocatio interponatur, resolvit Salgad. de Reg. protect. part. 3. cap. 12. num. 119. Menoch. de retinend. remed. ultim. num. 58. cum seqq. quod de jure communi plane procedit, quo appellatio in possessoriis plenariis non operatur suspensivum effectum, ut ait Menoch. num. 60. ac cum Jure Canonico, & nostro Regio quoad utrumque effectum in ejusmodi causis admittatur appellatio, videtur dicendum, existentem in possessione ex interdico de interim, non esse spoliandum quamdiu sententia in possessorio plenario per appellationem, vel supplicationem, aut in integrum restitutionem executio suspensa est, prout Menochius non obscure insinuat. Confulas Cancer. variat. p. 3. cap. 14. à num. 12. Guttier. Canonic. lib. 1. tit. 34. num. 113.

Secundo adnotandum quod omni jure ap- 31 pellatio interdicitur, etiam quoad devolutivum effectum à manutentionis decreto in hoc summariissimo judicio. Salgad. de Reg. protect. part. 3. cap. 12. num. 60. 61. & 80. Menoch. sup. num. 48. cum seqq. Scaccia de appellation. quæst. 17. memb. 2. à princ. Molin. de just. & jur. tract. 2. disp. 638. num. 10. Paz de tenut. cap. 12. num. 6. Trentacinq. variat. lib. 2. tit. de appell. resol. 15. num. 4. & 5. Idem de supplicatione dicendum cum Molina ibidem, ac Menoch. num. 53. etenim ubi illa prohibetur, hæc admitti non debet, nisi appellationem propter judicium præcellentiam vetari contingat. Did. Per. in l. 8. verb. Supplicar. tit. 4. lib. 2. Ordin. Azeved. in l. 1. num. 2. tit. 19. lib. 4. Recop. Pichard. manuuct. ad prax. part. 1. §. 23. num. 3. At D. Covar. sup. num. 4. verf. Oportet ad hujus rei, refert in Granatenfi Prætorio aliud observari, imò in tota Hispania usu

usu receptum asseverat Joan. Garf. de Nobilit. gloss. 1. §. 2. num. 5. Guttier. Canonic. lib. 1. q. 34. num. 112. Monter. in pract. tract. 5. cap. 7. num. 5. Olim quoque in sumuario possessorio remedio, vulgo de tenura, apud supremum Consilium supplicans audiebatur, l. 9. tit. 7. lib. 2. Recop. quod interdico interim est perfimile. Paz cap. 2. ex numero 21. quamvis hodie contrarium induxerit lex finalis, tit. 19. lib. 4. Recop.

32 Tertio, nec de nullitate dicere licet. Menoch. num. 51. Scacc. q. 19. concl. 2. num. 17. Nec minor, aliusve privilegiatus adversus hujusmodi decretum restitutionis auxilio juvabitur. Menoch. num. 49. Paz d. cap. 2. num. 28.

Ibi: Nam in corporalibus sat est.

33 Agens hoc interdico suam possessionem probare astringitur de tempore litis motæ, perturbationisve per adversarium illatæ, vel proximo contestationi. Menoch. de retinend. remed. 3. numero 556. Paz de tenut. cap. 2. num. 20.

SUMMARIUM.

- 1 Testis qualis esse debeat, & quis omni exceptione major censetur.
- 2 Infamia juris notatus à testimonio prorsus removeatur, & qua illa sit.
- 3 Infamia facti definitur.
- 4 Hac infamia affectus quando in testem admitti possit, & quanta fides illi adhibenda.
- 5 Infamia canonica qua dicatur.
- 6 Laicus contra clericum in criminalibus an possit testificari, & num. 7.
- 8 Inimici testimonium non admittitur: quod declaratur, num. 9. & 10.
- 11 Inimicus reconciliatus utrum sit testis habilis.
- 12 Lex Athlææ, §. Dat remissionem, de excusat. tutor. expenditur, ac enodatur.
- 13 Cives, & alii de universitate quando pro ea rectè producantur in testes, & quantum fidem faciant, & num. 14.
- 15 De defectibus, qui in judicio adversum testes obijciuntur, remissionem.
- 16 De praxi ad opponendos ejusmodi defectus.
- 17 Si opponatur quid testi, ne deponat in probatione, quomodo iudex procedere debeat.
- 18 In secunda instantia admittuntur litigantes ad probationem defectuum in testes productos in ipsa: & quid de examinatis in prima, & num. 19. & 20.
- 21 Testes in secunda instantia producere non licet de eisdem articulis, aut directo contrariis.
- 22 Limitatur multifariam, ad num. 29.
- 30 Testes num teneantur respondere, atque jurare circa defectus, seu crimina, quæ obijciuntur eisdem?
- 31 De interrogationibus, quæ in omni testimonio apud nos prætermittuntur, ac generales legis vocantur.

D. de Faria Covar. Enucl.

- 32 Si iudex perperam procedens roget testem de crimine, vel infamia, quæ illi imputatur, ac ipse fateatur, hujusmodi confessio operabitur ad exclusionem testimonii, aut fidem minuendam.
- 33 Utrum ille non legitime interrogatus possit jurans celare veritatem?
- 34 Testis falso deponens coram iudice non suo, qualiter, & quando per eum puniri possit, ex num. 24. ad 32. & ad num. 42.
- 43 Si Ecclesiasticus procedat in clericum, qui in foro seculari testificans pejeravit, nequebit inhibere iudici laico, ne in causa principali procedat, donec iudicium super perjurio ab solvatur.
- 44 Iudex laicus potest procedere ad derectionem falsitatis, quam clericus testis coram eo admittit, quatenus ad causam principalis expeditionem opus sit.

CAPUT XVIII.

Testes ab omni labe criminis, infamiae, atque suspicionis exemptos esse oportet, cap. Constituimus 3. quæst. 5. cap. Si testes 4. quæst. 3. Ant. Gom. variat. lib. 3. cap. 12. num. 15. Tusch. Practicar. lit. P. concl. 191. num. 30. Aug. Barbofa collect. cap. Testimonium, num. 2. de testib. Azeved. in l. 9. num. 103. tit. 17. lib. 4. Recop. Mascard. de probat. concl. 5. num. 18. & concl. 464. & concl. 1357. Joan. Crot. tract. de testib. à princ. In testibus sunt perpendenda ætas legitima, qualitas status, & personæ conditio. Medic. de definitionib. defin. 12. num. 2. Ille igitur omni exceptione major habetur, cui objici nihil potest, quod illi fidem auferat, aut diminuat. D. Covar. de matrim. part. 2. cap. 8. §. 12. num. 17. & 18. Cancer. variat. part. 1. cap. 20. num. 87. Mascard. conclus. 6. num. 70. & hæc qualitas in quolibet præsumitur, donec aliud appareat. Farinac. in Praxi, de falsit. quæst. 158. num. 99. Cancer. part. 1. cap. 6. num. 68. attamen si pro forma lex ad aliquem actum desideret testes exceptione omni majores, id probare est opus, ut præfati cum aliis tenent.

Ad Num. 1.

Est infamia triplex, juris, facti, & canonica, qua testes notari possunt. Crot. supra cap. 3. ex num. 14. Juris infamia definitur, quod est læsæ dignitatis status moribus, ac legibus reprobatas. Tusch. lit. I. concl. 107. num. 1. Cardos. in praxi judic. verb. Infamia, num. 1. Farinac. de testib. quæst. 56. num. 1. sicut deducitur ex l. Cognitorem §. 1. de var. & extraord. cognit. qui hac aspergitur macula profus à testimonio ferendo repellitur, l. 8. tit. 16. part. 3. Tusch. num. 3. Cancer. num. 91. d. cap. 20. Crot. num. 20. Greg. Lop. in d. l. 8. Azeved. sup. Cujac. ad tit. de testib. cogend. in fin. Guazzin. de defensione reor. def. 19. cap. 10. num. 3. Jul. Clar. sentent. lib. 5. cap. fin. q. 24. num. 13. Mascard. d. conclus. 1357. num. 5. Sed nec facit indicium. Barbofa de pofest. Episc. part. 2. alleg. 43. num. 25. Hujusmodi testes, etiam nemine opponente, iudex repellit. Crot. num. 24. Anton. Gom. d. cap. 12. num. 22. Sanch. Consil. Moral. lib. 6. cap. 5. num. 22. P. dub.